

RRF Keski-Pohjanmaa | VN/5553/2022

Keski-Pohjanmaan hyvinvointialue

Hoitaa, palvelee ja pelastaa

Heikossa ja haavoittuvassa asemassa olevat asiakas- ja potilasryhmät
Hanke-esittely

RRF-Keski-Pohjanmaa –hankkeen ohjausryhmän kokous 16.12.2022

Satu Marjakangas, VTM, kehittäjäkoordinaattori

Euroopan unionin rahoittama –
NextGenerationEU

”Ei palveluita, vaan ihmisiä”

(Soiten kokemusasiantuntija 25.11. työpajassa)

Osahankkeen tavoitteet ja toimenpiteet (RFF Keski-Pohjanmaa)

Strategisen tason palveluketjujen ja kokonaisuuksien suunnittelu heikossa ja haavoittuvassa asemassa olevien asiakassegmenttien osalta tiiviissä yhteistyössä sote-uudistuksen ja muiden kehittämishankkeiden kanssa sisältäen johtamis- ja vastuurakenteet.

Lähtötilanteen selvittäminen ja analysointi, tunnistetaan ja määritellään ne asiakasryhmät, joiden palveluketjuja ja – kokonaisuuksia on tarpeen ja valmius kehittää ja laaditaan suunnitelma toimenpiteistä vuosille 2022-2025.

Miten hanke edennyt?

- Indikaattorien tutkiminen, valtakunnallisiin strategioihin ja tavoitteisiin tutustuminen
 - > **Ymmärrys miksi tätä pitää tehdä**
- Keski-Pohjanmaan tilanteeseen tutustuminen: saatavilla oleva data + haastattelut (mm. lapsiperheiden palvelut, ikääntyneet, oppilashuolto, HYTE, järjestöt, monipalveluprosessi, lastensuojelu, käynnissä olevat hankkeet ja kehittämistyö)
 - > **Näkemyks meidän alueen tilanteesta**
 - > **Keskeisten tavoitteiden määrittäminen**
- Työpajat (Toimenpiteiden suunnittelu tavoitteisiin)
 - > **Analysointi, mittarit, suunnitelman kirjoitus**

Valtaosa Keski-Pohjalaisista voi hyvin!

- 60,6 % 20-64 –vuotiaista tuntee elämänlaatunsa hyväksi.
- 58 % 65-vuotta täyttäneistä tuntee elämänlaatunsa hyväksi (Koko Suomi 55,5) (2020) (EuroHIS-8)
- Syntyvyys alueella on maan korkeinta.
- Alkoholin ja huumeiden käyttö sekä itsemurhakuolleisuus elueella on vähäisempää kuin muualla Suomessa.
- Työllisyysaste on hyvä.
- Pieni osa väestöstä ei kuitenkaan voi hyvin, ja heidän asioihin keskitytään tässä kehittämistyössä.

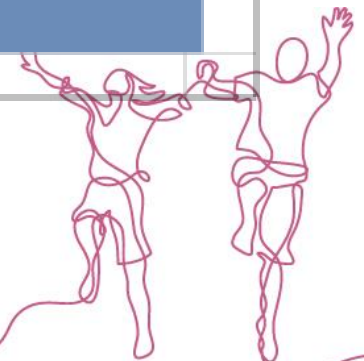
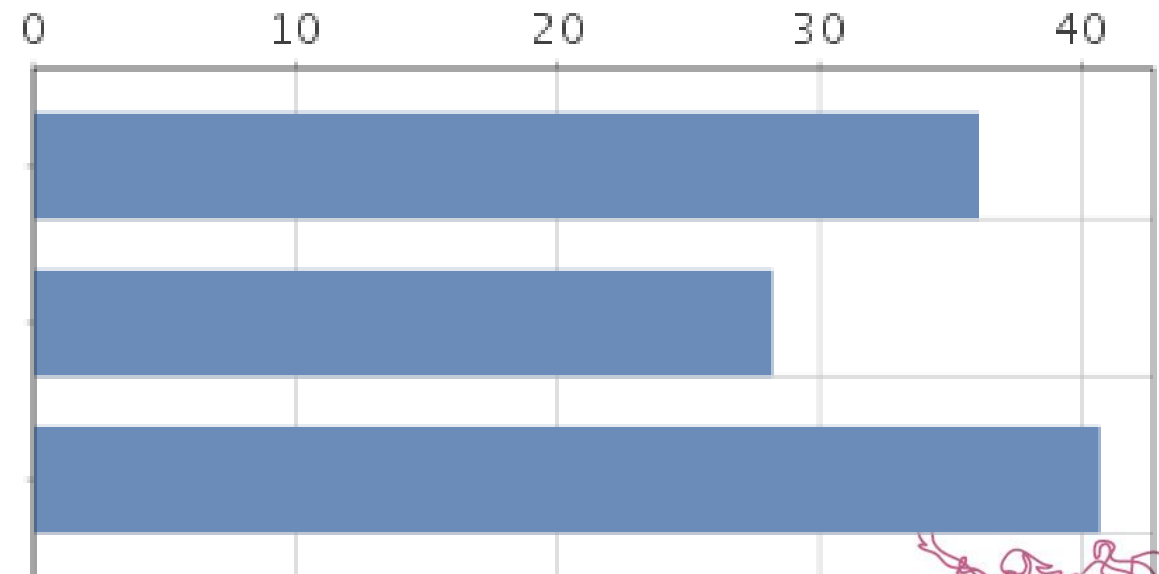

Terveyserot Keski-Pohjanmaalla (Sotkanet 2020)

Terveytensä keskitasoiseksi tai sitä huonommaksi kokevien osuus (%), keskitason koulutus

Terveytensä keskitasoiseksi tai sitä huonommaksi kokevien osuus (%), korkea koulutus

Terveytensä keskitasoiseksi tai sitä huonommaksi kokevien osuus (%), matala koulutus

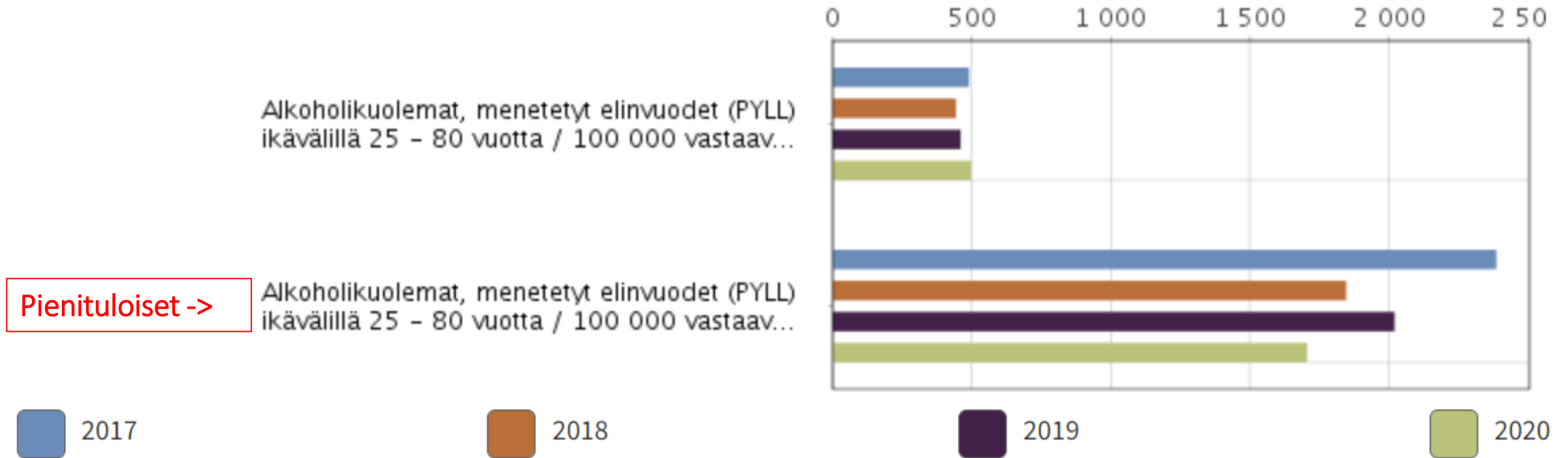
Pienituloisuus (Sotokuva)

- 15,6 % Keski-Pohjalaisista joutui vuonna 2020 rahanpuutteen vuoksi tinkimään ruoasta, lääkkeistä tai lääkärikäynneistä.
- Kaikilla ei ole varaa asiakasmaksuihin, lääkkeisiin, maksullisiin harrastuksiin, liikuntaan, kulttuuriin ja monipuoliseen ruokavalioon

Alkoholikuolemat Keski-Pohjanmaalla

(Sotkanet 2020)

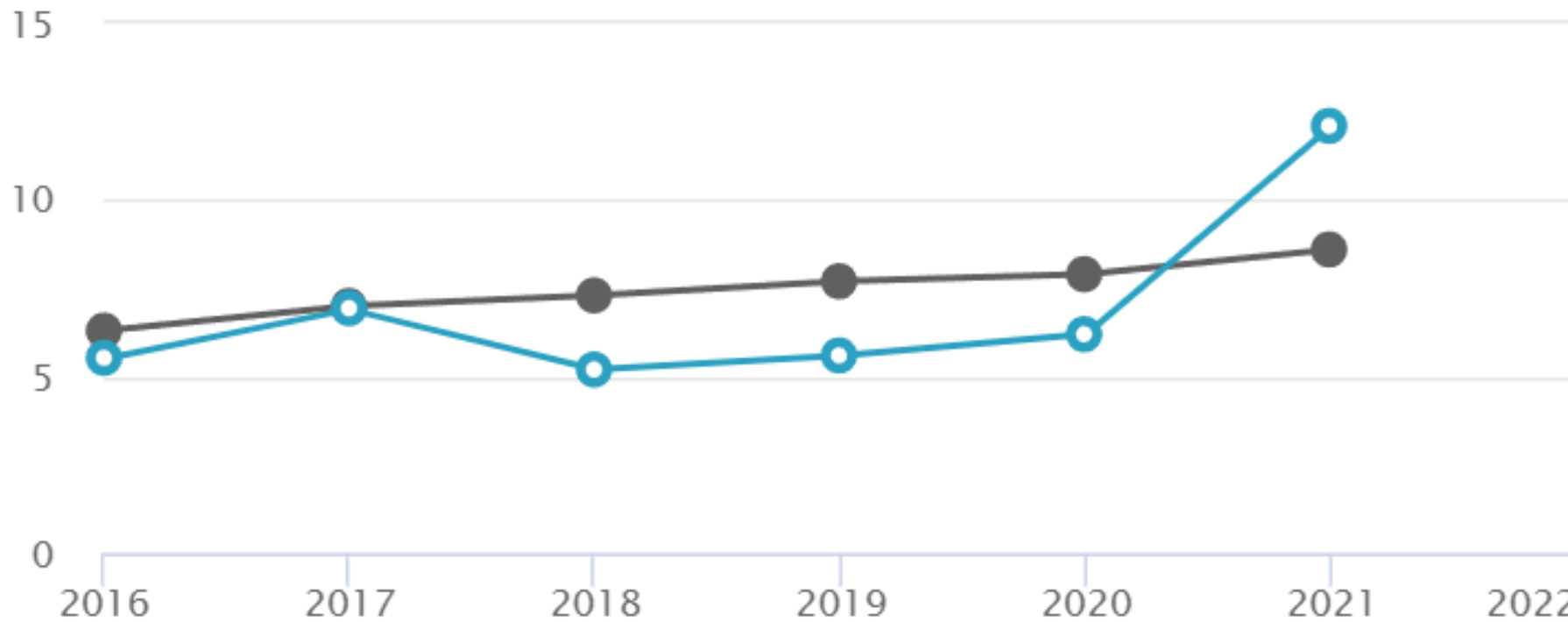

Alkoholikuolemat Keski-Pohjanmaalla, menetetyt elinvuodet (PYLL) ikävälillä 25-80 v / 100 000 vastaavan ikäistä

Lastensuojeluilmoitusten määrät 2021 Soite (Sotekuva)

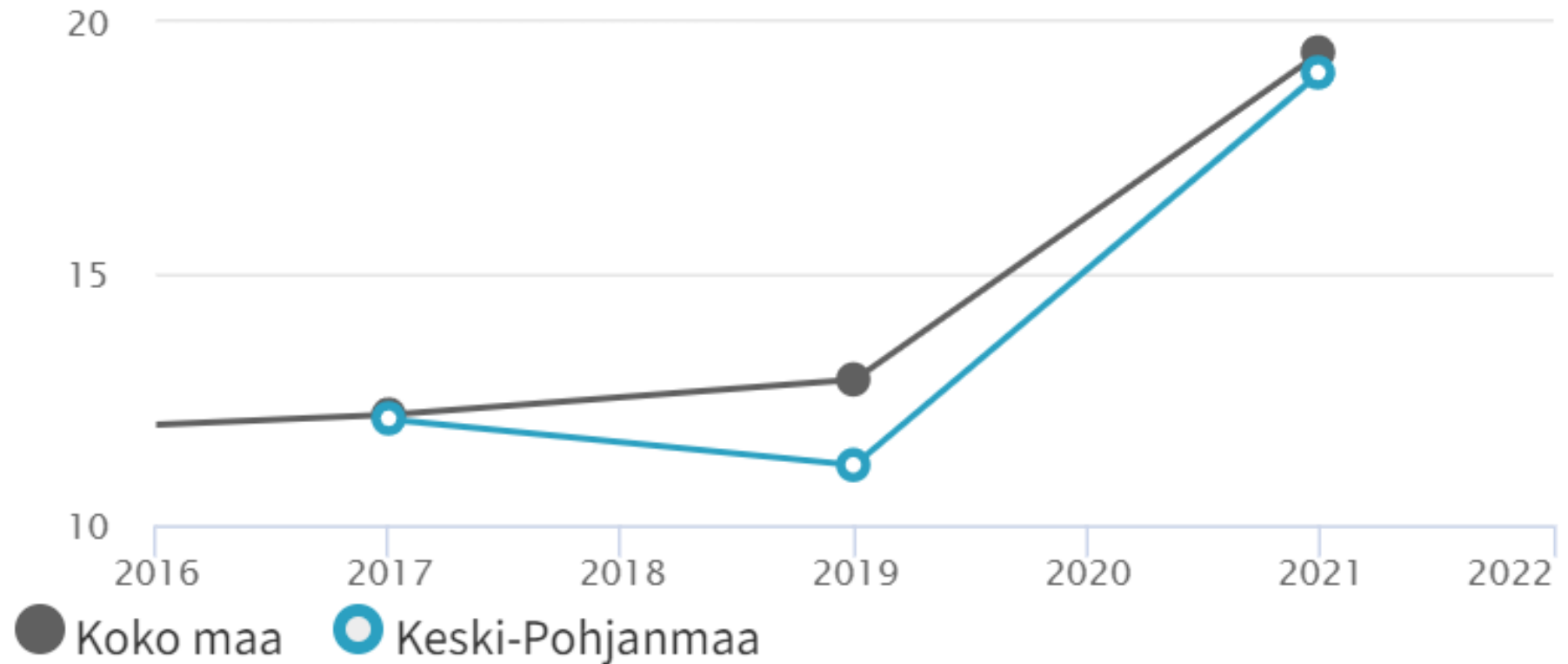
Vuosien vertailu

Sininen= Soite
Musta= Koko maa

Kohtalainen tai vaikea ahdistus, % 8. ja 9. lk oppilaista (Kouluterveyskysely)

Vuosien vertailu

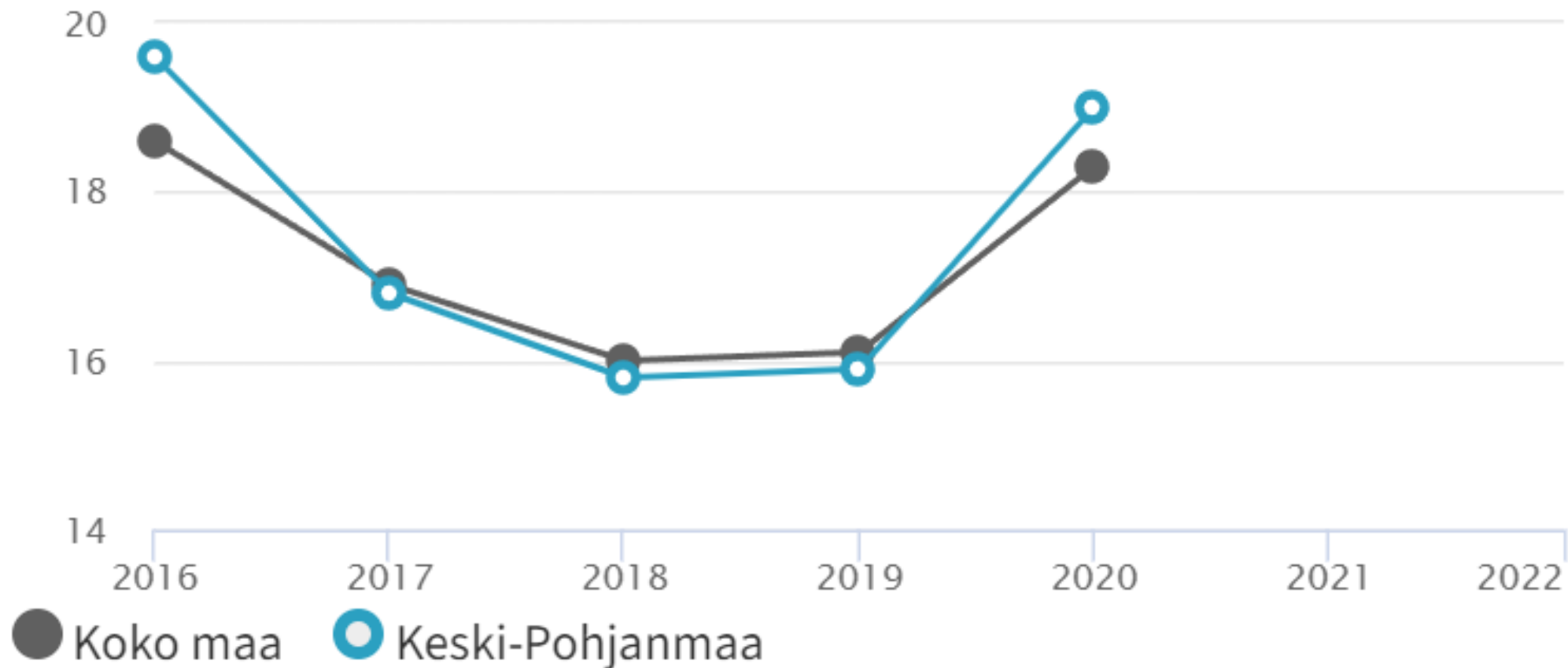

● Koko maa ○ Keski-Pohjanmaa

Syrjäytymisriskissä olevat 18-24-v, %

Vuosien vertailu

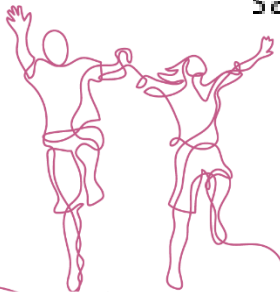
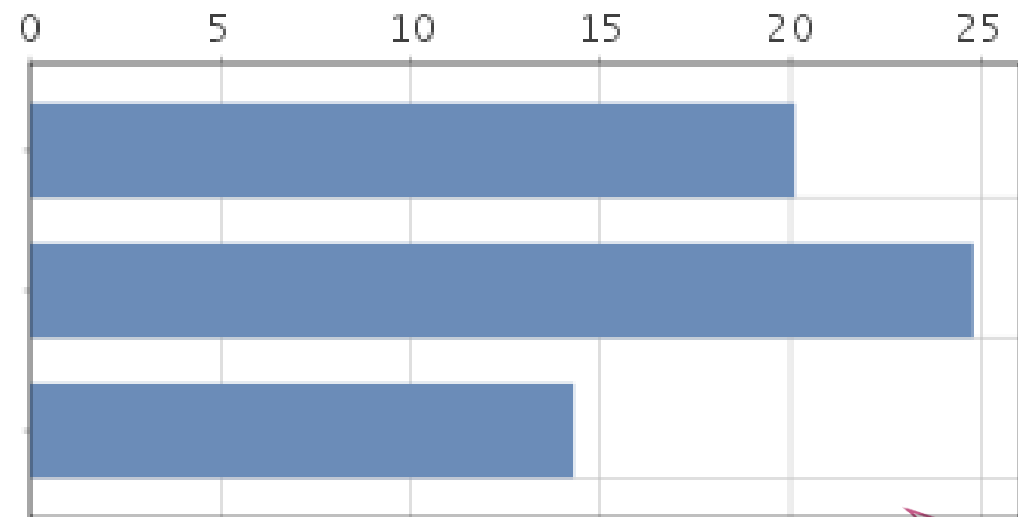

Hammaslääkärin palveluita riittämättömästi saaneiden osuus Keski-Pohjanmaalla 2020 (Sotkanet)

Hammaslääkärin palveluita riittämättömästi saaneiden osuus, (%) tarvinneista, 75 vuot...

Hammaslääkärin palveluita riittämättömästi saaneiden osuus, (%) tarvinneista, 20 - 64-vuotiaat

Hammaslääkärin palveluita riittämättömästi saaneiden osuus, (%) tarvinneista, 65 vuot...

Euroopan unionin rahoittama –
NextGenerationEU

19.12.2022

RRF Keski-Pohjanmaa | Keski-Pohjanmaan hyvinvointialue

12

Palveluita riittämättömästi saaneet yli 75-vuotiaat Keski-Pohjanmaalla (Sotkanet 2020)

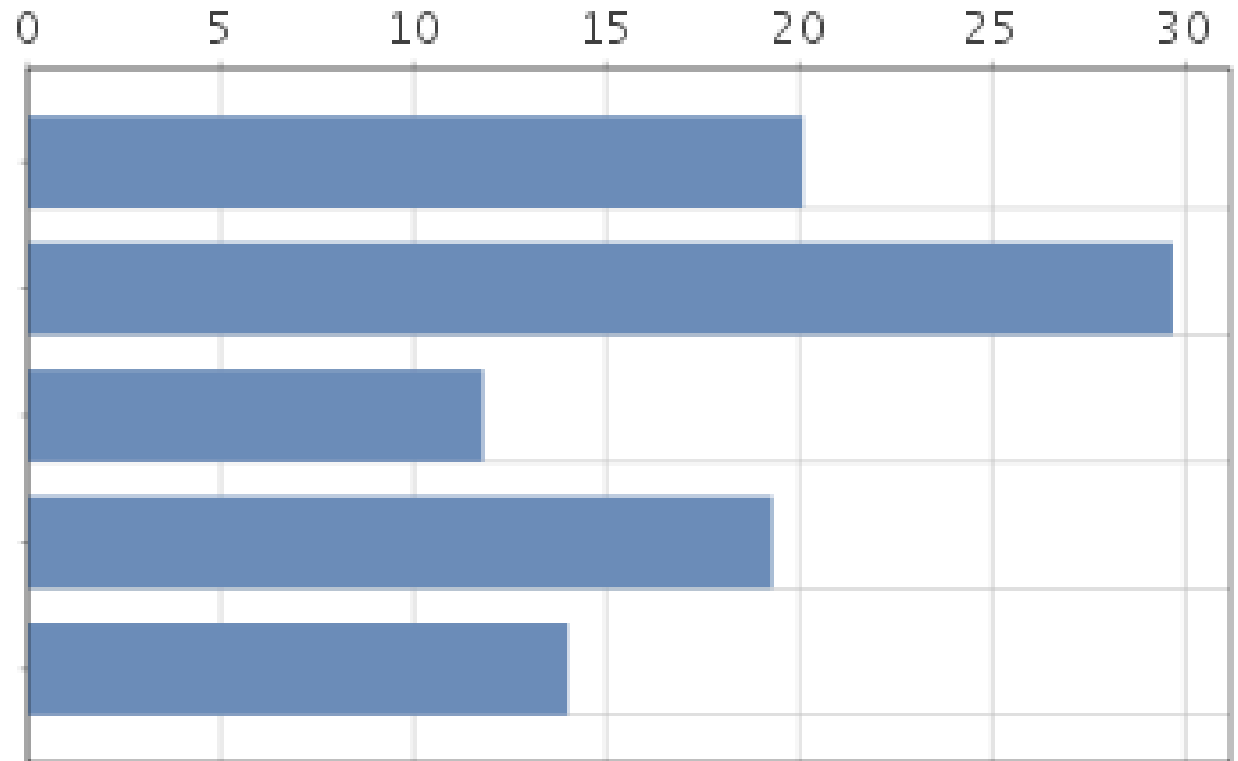
Hammaslääkärin palveluita riittämättömästi saaneiden osuus, (%) tarvinneista, 75 vuot...

Hankalat matkat haitanneet hoidon saantia, (%) terveyspalveluja käyttäneistä, 75 vuot...

Hoitajan vastaanottopalveluita riittämättömästi saaneiden osuus, (%) tarvinneista 75 vuot...

Korkeat asiakasmaksut haitanneet hoidon saantia, (%) terveyspalveluja käyttäneistä, ...

Lääkärin vastaanottopalveluita riittämättömästi saaneiden osuus, (%) tarvinneista, 75 vuot...

Palveluihin hakeutumisen esteitä haavoittuvilla ryhmillä

- Ei turvaverkkoa tai luotettavia ihmisiä ympärillä, jotka auttaisivat. Viranomainen voi olla ainoa ”ystävä”
- Ei rahaa tai varallisuutta yllättävien asioiden tai esim. asiakasmaksujen varalle. Rahat eivät riitä edes peruselämään (ruokaan, lääkkeisiin ym.)
- Tietämättömyys yhteiskunnan palveluista ja kyvyttömyys hankkia tietoa tai hakea palveluita
- Digitaidottomuus, digivälineiden puute. Jos ei ole verkkopankkitunnuksia, kaikkien asioiden hoito on monimutkaista ja eriarvoistavaa.
- Kyvyttömyys itsestä tai omista asioista huolehtimiseen. (Hygienia, ravitsemus, terveyden hoito ym.) Ovat helposti johdateltavissa ja hyväksikäytettävissä.
- Heikot kognitiiviset taidot (muisti, lukutaito, ongelmanratkaisu)
- Heikko fyysinen toimintakyky, vaikeus liikkua ja osallistua
- Ei kulkuneuvoja tai mahdollisuuksia omatoimiseen liikkumiseen. Vaikea päästä esim. hoitoon ja kuntoutukseen.

Tavoitteet vuosille 2023-2025

1. Tunnistetaan heikossa ja haavoittuvassa asemassa olevat asiakas- ja potilasryhmät sekä heidän palvelutarpeensa
2. Varmistetaan palvelujen saatavuus
3. Edistetään hyvinvointia ja terveyttä
4. Tehdään positiivista erityiskohtelua
5. Lisätään yhdenvertaisuutta

Voisiko sote-palveluissa tehdä positiivista erityiskohtelua?

Kuva: Saskatoon Health Region Advancing Health Equity

Kehittämistyöpaja/Kokemus- asiantuntijat 25.11.2022

- Kaikenikäisten syrjäytyneiden/sivussa olevien ihmisten asioista oltiin huolissaan
- Jääkö maan hiljaiset paitsioon ja ilman tukia?
- Panokset ennaltaehkäisyyn (kaikki lähtee lasten ja lapsiperheiden hyvinvoinnista)
- Henkilöstön kohtaamisosaaminen (kuuntelu, välittäminen, ymmärrys, asenne, kiireettömyys)
- Tiedottaminen, tietoiskut
- Häpeä, stigma, leimaantuminen
- Fokus myös ihmiseen itseän, tuetaan muutoksessa

Nimeä viisi mielestäsi haavoittuvinta asiakasryhmää?

Soiten työntekijöiden ja kokemusasiiantuntijoiden
vastauksia työpajoissa 11/2022

Hyte työpaja 7.12.

Mitä toimenpiteitä pitäisi tapahtua eri tasoilla HYTE-työssä?

Asiakkaat/potilaat

Päätäjät ja johto

Tavoite ja toimintasuunnitelma hyvinvointi- ja terveyserojen kaventamiseksi.

Toimintaa saadaan kunhan osataan tiedottaa ja informoida oikein

Ennakointi: väestörakenne, varallisuus ja tulot. Miten vaikuttavat sotepalveluiden tarpeeseen.

selkeä tuki/linjaus johdolta mitä tavoitellaan

Yhdyspintatyöhön panostusta

Päätös siitä, että tähän asiaan panostetaan 2-3 vuotta kaikilla eri tasoilla. Näkyvyyttä! Otetaan mukaan yritykset, järjestöt, koulut/oppilaitokset, kunnat...

Selkeät linjaukset pääpainopisteistä mihin panostetaan. Resurssit toimintaan, joka mahdollistaa kehittämistyön.

Haasteiden tunnistaminen; tuki ja resurssit

Pyydetään järjestötoimijoita rahoituksen avuksi jos pitää hankkia jkn pienimuotoista

pienin askelin eteneminen, ettei väki uuvu

Ilmaisia vuoroja järjestöille/yhdistyksille, jotka järjestävät ilmaiseksi tai hyvin eduullisesti hyvinvointia lisääviä ryhmätoimintoja.

Työntekijät asiakas/potilastyössä

Tunnistetaan mitä toimintoja meillä on ja yhdistetään niitä

puheeksiotto

Perehdytys!

Selkeä työväline/metelmä, hyvinvoinnin edistämisen ja terveydenedistämisen puheeksiottoon.

Koulujen aamun avauksiin hyvinvointiteemat säännöllisesti.

Pop-up-tapahtumia lisää. Esim. liikuntaa, ravitsemusinfoa omille kohderyhmille suunnitelluissa paikoissa.

tsemppaaminen

Prosessinomainen työskentely, yksi ohjaukseen ei riitä

Luovia ratkaisuja, otetaan asiakkaat mukaan kehittämistyöhön

Yhteiset työpajat!

Realiteetit ja pienet askeleet ja tavoitteet

Digi-hyten saaminen syrjäytyneiden käyttöön: mitä tarvitaan että ottavat omakseen, motivaatio?

Tiedon saaminen eri vaihtoehdoista: sote ei ole ensimmäinen!

Omien voimavarojen ja mahdollisuuksien tunnistaminen

malleja halvoista ja helpoista elämäntapamuutoksista

Elintapojen merkitys hyvinvointiin ja terveyteen tiedotetaan, keskustellaan laajasti lapsesta vanhuuteen.

Norsunluutornista ei ole syytä viisastella: jalkautuminen kuntiin ja ihmisiä tapaamaan

aulojen tv:t käyttöön

Voimavarojen tunnistaminen, vähän päivässä, paljon viikossa

Palvelupolkujen systematisempi luominen ja hyödyntäminen (digi)

havainnollistaminen sokerin, rasvan, tupakan haitoista

"Kokemusasiantuntijuus", asiakkaille ohjausta toisilta asiakkailta, vertaisilta.

Ryhmätoiminta on vaikuttavaa tutkimusten mukaan.

Videot, animaatiot, visualisaatio!

Onko raskausaikana miten paljon ravinnon merkityksestä sikiön hyvinvoinnille. Voisi pyöriä myös kohdennetusti neuvoloiden tv:ssäkin.

RRF –Keski-Pohjanmaa/ Investointi 1

Heikossa ja haavoittuvassa asemassa olevien asiakas- tai potilasryhmien hoito-, kuntoutus- tai palveluvelan purku ja hoitoon ja palvelujen piiriin pääsyn parantaminen

- **Työpaketti 1: Ikääntyneet**

Suun terveydenhuollon jononpurun avulla saadaan purettua muodostunutta hoitovelkaa ja hoitotakuun toteutuminen paranee ja ikääntyneiden suun terveydenhoidon saatavuus paranee. Kotona asuvien ikääntyneiden ja omaishoitajien sekä palveluasumisen hoitajien tietämys ja osaaminen ikääntyvän suun terveyden edistämiseksi lisääntyy.

- **Työpaketti 2: Perhekeskuspalvelujen asiakkaana olevat lapset, nuoret ja heidän vanhempansa**

Perhekeskuspalvelujen palveluvelka lyhenee ja palvelujen saatavuus paranee.

RRF –Keski-Pohjanmaa/ Investointi 1

- Työpaketti 3: Mielensterveys- ja päihdehäiriöitä sairastavat ja joilla on kohonnut riski sairastua niihin

Puretaan mielensterveys- ja päihdehäiriöitä sairastavien hoito-, palvelu- ja kuntoutusvelkaa ja edistetään hoitotakuun toteutumista ml. mielensterveyspalvelut sekä parannetaan heidän mielensterveys- ja päihdepalveluiden piiriin pääsemistä. Pikkulapsipsykiatrian asiakkaat saavat suunniteltua ja heidän tarpeisiinsa vastaavaa hoitoa.

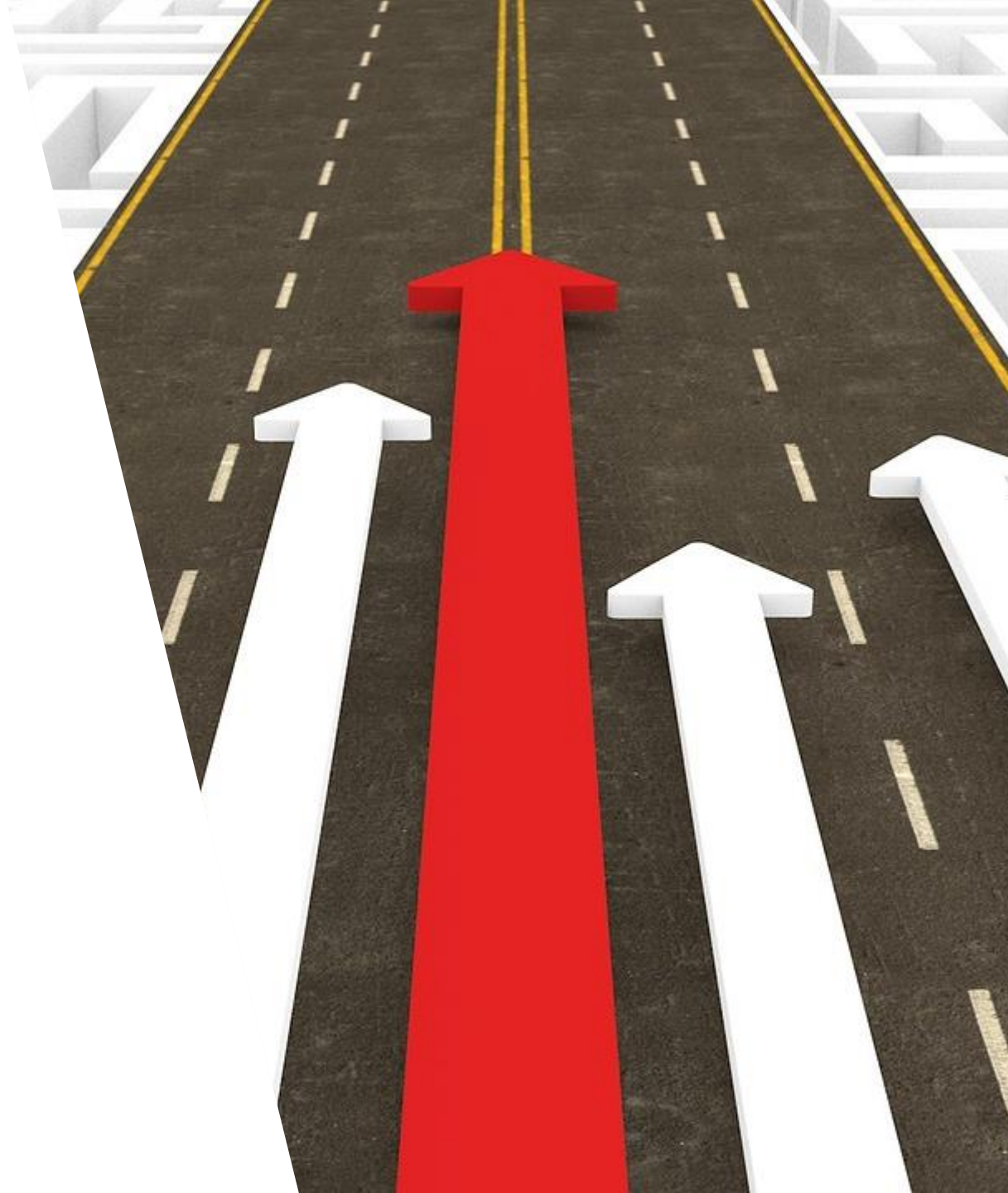
Työpaketti 4: Monipalveluasiakkaat

Heikossa ja haavoittuvassa asemassa olevien palvelujen ja hoidon kehittämisen koordinointi: Palvelut ja hoito kehittyvät strategisesti ja tavoitteellisesti tukemaan heikossa ja haavoittuvassa asemassa olevien tarpeita.

Suunnitelma käytäntöön

- Suunnitelma/selvitys valmis alkuvuonna 2023
- Suunnitelman ja toimenpiteiden koordinointi 50 % työpanoksella 2023-2025

Kiitos!

